

資料來源： Tô Hoài tuyển tập ngắn hay, Nhà xuất bản Văn Học, p.80-81

作者： Tô Hoài

Năm nay, ở Nghĩa Đô, người ta ăn cái Tết Nguyên đán không vui.

Bởi vì làng có mỗi một nghề làm lĩnh, lựa thì lĩnh, lựa lại ế. Hàng dệt ra không thể bán đi được. Chẳng có ai mua. Nhiều khung cửi phải xếp lại. Những guồng to bỏ trống. Vẳng tiếng lóc cóc ran rỉ của cái vày tơ. Ngày phiên, không có những bác thợ cửi say rượu, mặt đỏ gay, đi chệnh choạng trên đường cái làng. Công việc chẳng có hoặc bao nhiêu dần vốn đều hết cả, người ta phải đi quấy đất thuê, đi làm thợ nề và ra Hà Nội kéo xe. Có những kẻ liều lĩnh đã ký giấy "mộ phu" sang "Tân thế giới".

Cái Tết hững hờ đến với mọi sự lạnh nhạt. Giá gạo cao tới ba đồng rưỡi một chục đấu nhỏ. Xưa nay chưa như thế bao giờ! Túng quẫn quá, người ta không cần và không thể nghĩ đến lo Tết lắm nữa. Hàng lá dong vào làng rao ới ới, rồi lại ê hề quấy ra. Làng mạc buồn teo.

Chiều hôm ba mươi, cả làng vắng tanh. Ấy là một buổi chiều bồn chồn và khó chịu. Người ta ở cái hoang hôn u uất đó để đợi một năm mới vẫn hằng mong ước sắp đến. Một năm mới với đầy những bí mật của hy vọng còn khuất bên kia một lần lặn mặt trời và một đêm đen thẫm, nặng trĩu. "Nhờ phép tổ", mà nghề nghiệp có được khá khẩm chăng?.

Gia đình tôi cũng không còn phong lưu như xưa. Ngày mùng một, không có pháo đốt. Tôi mặc tấm áo vải chéo go cũ, đi đôi guốc sơn bóng nhoáng, đầu vuốt nước lã lên để rẽ cho được mượt. Tôi thơ thẩn trong cổng ngõ, hai tay thủ túi, buồn ngẩn ngơ. Cả làng chỉ có vài nhà đốt pháo. Nghe lẹt đẹt như tiếng gõ mẹt vậy.

Nhưng sang ngày mùng hai, nhà tôi được tiếp một người đến lễ tết. Khách có đem theo một bánh pháo: bác quyền Vực, người bên làng Phú Gia, một học trò "tam tự kinh" ngày xưa của ông ngoại tôi. Bác Vực đi lính, Tết nghỉ phép về chơi quê.

Bác ăn vận rất ngộ. Đầu bác đội chiếc mũ tây lợp vải vàng và quần áo cũng màu vàng, xù ra. Bắp chân quấn xà cạp chặt chẽ lên tận đầu gối. Bác dọn một đôi giày có cổ, da mồi thối như da cóc. Đi nện gót trên sàn gạch, nghe kêu kệt kệt, đến ghê.